

ERANSKINAK

**BIGARREN
HEZKUNTZARAKO,
BATXILERGORAKO,
HELDUENTZAKO ETA
HEZKUNTZA EZ
FORMALERAKO
PROPOSAMEN
DIDAKTIKOA**

2014 HAMA

1. ERANSKINA:

PROPOSAMEN DIDAKTIKOAREN GAITASUNAK,
HELBURU DIDAKTIKOAK, EDUKIAK ETA EBALUAZIO-
IRIZPIDEAK

Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa eta Helduen hezkuntza

Oinarrizko Gaitasunak	Helburu didaktikoak	Ebaluazio-irizpideak
<p>Linguistikoa Pentsamenduak, sentimenduak, iritziak, bizipenak eta gertakizunak ahoz nahiz idatziz adierazteko gaitasunak indartzea. Beste pertsonen azalean jartzeko, norberea ez bezalako iritziak irakurri eta entzuteko eta sentsibiltatearekin eta espiritu kritikoarekin jokatzeko gaitasun enpatikoa eskatzen du.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Pertsona guztien hezkuntzarako eskubidearen garrantzia ulertzea. * Gaitasun desberdinak dituzten pertsonen hezkuntzaren egoera munduan zein den ezagutzea, lortu nahi diren erronkak ezagutzea eta guztiontzako hezkuntza inklusiboa eta kalitatezkoa ahalbidetzen duten jarduera politikoak, zibilak eta pertsonalak proposatzea. * Hezkuntza inklusiboaren kontzeptua eta pertsonen garapenerako duen balioa ulertzea. * Indarkeriaren, estereotipoen eta aurreiritzien kontrako jarrerak garatzea eta desberdintasunak izan arren pertsona guztiek duten balioa onartzea. * Norbere autoestimua eta besteeikiko enpatia sustatzea. * Kargu politikoak dituzten pertsonak hezkuntzarako eskubidea betetzearekin lotuta duten eginkizuna ezagutzea, baita herritarrok hezkuntzarako eskubidea ezagutzera emateko, aldarrikatzeko eta jarraitzeko mekanismoak ezagutzea. * Hezkuntzarako eskubidearen aldeko nazioarteko itunak ezagutzea, baita itun horiek bermatzen dituzten erakunde publikoak ere, eta erakunde horiek itunak betetzeko duten erantzukizuna ere ezagutzea.	<ul style="list-style-type: none"> * Beren jokabidearekin eta hitz egiteko moduarekin, desberdintasunekiko eta norbere eta besteen ezaugarri pertsonalekiko begirunea adieraztea. * Hezkuntzarako eskubidearen urraketarekin lotutako egoera bidegabeak identifikatzea, bereiztea eta berbalizatzea. * Ahozko lengoaia erabiltzea (idatzizkoa eta ahozkoa) pentsamenduak garatzeko, sentimenduak adierazteko eta bizipenak kontatzeko, guztion hezkuntzarako eskubideari dagokionez. * Jardueretan parte hartzea erabakiak hartzean, eta begirunez jokatzeko, aktiboki entzutea, arduratsua izatea eta zentzu kritikoa izatea. * Ikastetxearen bizitzan eta bere inguruko bizitzan parte hartzea eta sentsibilizatzeko proposamenak eta ekintzak gauzatzea, guztion hezkuntzarako eskubidea urratu den egoerak bereiztea eta salatzea. * Informazioa bilatzea, ikertzea eta interesa agertzea bere ingurua hobetzeko, eta aktiboki jardutea konponbideak eta alternatibak bilatzeko eta demokrazian gizartea (tokikoa nahiz mundu mailakoa) hobetzeko erabiltzen ditugun mekanismoak ezagutzeko eta ondorioak aurreikusteko.
<p>Gizarte eta herritar gaitasuna Bestearen tokian jartzeko gai izatea, desberdintasunak analizatuz eta onartuz eta ikuspuntuaren arrazoiak ulertuz, eta beste pertsonaren errealitatea eta egoera kontuan hartuz. Erantzunkidetasunak, parte hartzeak eta herritar izateak zer esan nahi duen ulertzea eta ezagutza eta gaitasun horiek beren inguruetan garatutako jardueretan praktikan jartzea. Zentzu morala erabiltzea erabakiak aukeratu eta hartzeko eta herritarren eskubideak eta betebeharrak aktiboki eta modu arduratsuan baliatzeko.</p>		
<p>Autonomia eta ekimen pertsonala Jarrera irekia, begirunetsua eta kritikoa izateko gai izatea dibertsitateari dagokionez, eta jarrera positiboa izatea aldaketari dagokionez. Banakako proiektuak eta proiektu kolektiboak zentzu kritikoarekin eta modu arduratsuan garatzeko, irudikatzeko eta gauatzeko gaitasuna bultzatzea.</p>		

Ingurune fisikoa ezagutzeko eta harekin elkarrekintzan jarduteko gaitasuna

Begirunezko eta erantzukizunezko jarrerak izatea besteekin eta norbere buruarekiko. Bere inguruko diskriminazio egoerak, errespetu faltak eta desberdintasun egoerak identifikatzea, ulertzea, posizioa hartzea eta egoera horiek hobetzeko konpromisoa hartzea.

- * Eskubideak eta betebeharrak pertsonalki nahiz kolektiboki betetzeko beharra onartzea.
- * Norberak, herriaren kide izanik, gizartearen aldaketetan duen erantzukizuna onartzea, eta guztiontzako hezkuntza inklusiboa eta kalitatezkoa exijitzea.

Gertaerak eta kontzeptuak

- * Guztion hezkuntzarako eskubideak eta eskubide horiek betetzeko nazioarteko konpromisoak.
- * Zer da Hezkuntzaren aldeko Mundu kanpaina eta HAME.
- * Hezkuntza inklusiboa: hezkuntzarako eskubidea eta urritasunak dituzten pertsonak.
- * Zer egin dezakegu hezkuntzarako eskubidea bete dadin? Mobilizatzea, ezagutzera ematea, salatzea, eskaerak egitea ordezkari politikoei eta aurkeztutako eskaeren jarraipena egitea.

Prozedurak

- * Beste pertsonaren azalean jartzea.
- * Ezagutzak, sentimenduak eta iritziak identifikatzea.
- * Ondorioen analisia.
- * Hausnarketa pertsonala.
- * Informazioa kontsultatu eta biltzea.
- * Jarrera arduratsuak bereiztea.
- * Jokabide eta jarrera koherenteak zehaztea.
- * Talde-lana.
- * Abilezia sozialen entrenamendua (ideiak eta sentimenduak adieraztea, adostasuna eta desadostasuna adieraztea, negoziatzea, entzutea).
- * Testuak eta definizioak lantzea.
- * Jarduerak, ekintzak, salaketak, manifestuak edo/eta konpromisoak prestatu eta planifikatzea guztion hezkuntzarako eskubidea sustatzeko.

Balioak eta jarrerak

- * Indarkeriazko jarrera eta jokabideak gaitzestea, baita estereotipoetan eta aurreiritzietan oinarritutakoak ere.
- * Hezkuntzarako eskubidea bizitza duina izateko ezinbesteko tresna gisa ikusi eta baloratzea.
- * Norbereak bezalakoak ez diren iritziak eta arrazonamenduak errespetatzea.
- * Eskubideak urratzen diren egoeretan dauden pertsonetikiko eta egoerekiko sentsibilitatea izatea.
- * Hezkuntzarako eskubidearekin lotutako nazioarteko itun eta legeekiko errespetua izatea.
- * Elkarriketak izateko, entzuteko eta negoziatzeko jarrerak izatea akordioak lortzeko.
- * Hezkuntzarako eskubidearen alde mobilizatzeko eta parte hartzeko mekanismoak ezagutzea.
- * Proposatutako jardueretan aktiboki parte hartzea.

Hezkuntza ez-formala

Helburuak

- 1 Pertsona guztien hezkuntza-eskubidea garrantzia ulertzea
- 2 Hezkuntza, biak barne, eta bere balioa kontzeptua pertsonen garapenean ulertu
- 3 Galdera egoeraren azterketa bidez pentsamendu kritikoa sustatzea, maila lokalean nahiz global.
- 4 Goratzeko arkitektonikoak oztopo guztiak eta arazo dute aurpegia kontzientzia ezintasunak eta defizitak dituzten pertsonak.
- 5 Erraztea ezintasunen edo defizitak dituzten pertsonak sartzea egungo gizartean.
- 6 Besteen balioa aitortu aldeak gorabehera.
- 7 Enpatia sustatzea beste batzuk bidean eta animatzen sentimenduak eta pentsamenduak adierazpena egiteko egoera desberdinetan dakite.

Edukiak

Kontzeptuak	Abileziak	Jarrerak
<ul style="list-style-type: none"> * Pertsona guztientzako hezkuntza-eskubidea. * Hezkuntza inklusiboa. * Potentzial eta gaitasun pertsonala eta kolektiboa. * Ezintasun edo zentzumen defizita gaur egungo gizartean. * Desberdintasuna eta gizarteratzea.	<ul style="list-style-type: none"> * Komunikazioaren garapenean hitzezko. * Gatazken konponbide baketsua. * Elkarrizketa eta eztabaidatzeko gaitasuna arazoei. * Teknikak aplikatuz taldeen errealitatearen azterketa.	<ul style="list-style-type: none"> * Jarrera arbuiatzeko estereotipatu. * Hezitzaile eta ikaskideenganako errespetuzkoa. * Guztiak onartzea berrikuspen eta ekin lankidetzan denek. * Puntuazioa elkarrizketa eta iritzia trukatzeko gisa funtsezko tresna arazoak konpontzeko. * Enpatia.

2. ERANSKINA:

10+1 DATU URRITASUNAREN NAZIOARTEKO EGOERARI BURUZ

1. datua: 1.000 milioi pertsona baino gehiago bizi dira urritasunen batekin.

Hau da, munduko biztanleria osoaren % 15 dira. 110 eta 190 milioi pertsona artean dira normaltasunez bizitzeko zailtasun handiak dituztenak. Urritasunak dituzten pertsonen proportzioa handitzen ari da, besteak beste biztanleria zahartzen ari delako eta gaixotasun kronikoak areagotzen ari direlako mundu mailan.

2. datua: Urritasunak modu neurrigabeen du eragina biztanleria ahularen artean.

Diru-sarrera txikiak dituzten herrialdeek urritasun kasu gehiago dituzte diru-sarrera altuko herrialdeek baino. Urritasuna ohikoagoa da emakumeen, adineko pertsonen eta ume eta heldu pobreen artean.

3. datua: Urritasunak dituzten pertsonen normalean ez dute behar duten osasun arreta jasotzen.

Urritasunak dituzten pertsonen erdiak ezin du ordaindu osasun-arreta, urritasunak ez dituzten pertsonen kasuan, berriz, heren batek ezin du ordaindu. Urritasunak dituzten pertsonen eskaintzen zaizkien osasun-zerbitzuak desagokitzat jotzeko aukera bikoitza dute. Lau aldiz gehiago salatzen dute gaizki tratatzen dituztela eta ia hiru aldiz aukera gehiago dituzte osasun-arreta ukatuta izateko.

4. datua: Urritasunak dituzten umeek ez dituztenek baino aukera gutxiago dituzte eskolatuak izateko.

Ikasketak bukatzen dituzten pertsonen dagokienez, tasen artean aldeak daude adin-tarte eta testuinguru guztietan, baina diferentziak are handiagoak dira herrialderik txiroenetan. Adibidez, lehen hezkuntzara doazen eta urritasunak dituzten umeen ehunekoen arteko diferentzia % 10aren (Indian) eta % 60aren (Indonesian) artekoa da.

5. datua: Urritasunak dituzten pertsonen langabeturik egoteko aukera handiagoak dituzte.

Lanari buruzko munduko datuek erakusten dute lan-tasak baxuagoak direla urritasunak dituzten gizonen (% 53) eta emakumeen (% 20) kasuan, urritasunik ez duten gizonen (% 65) eta emakumeen (% 30) kasuan baino. ELGAko herrialdeetan, urritasunak dituzten pertsonen lan-tasa (% 44) urritasunik gabeko pertsonen tasaren (% 75) erdira baino pixka bat gehiagora iritsi zen.

6. datua: **Urritasunak dituzten pertsonak pobrezia jasateko aukera handiagoak dituzte.**

Urritasunak dituzten pertsonak urritasunik gabekoak baino baldintza txarragoetan bizi dira, adibidez, behar beste elikagai ez izatea, etxebizitza prekarioak izatea, edateko urik eta saneamendurik ez izatea. Besteak beste arreta medikoak, laguntzarako tresnek edo laguntza pertsonalak eragiten dituzten kostu osagarrien ondorioz, urritasunak dituzten pertsonak urritasunak ez dituztenak baino pobreagoak izaten dira antzeko diru-sarrerekin.

7. datua: **Errehabilitazioa lagungarria da normaltasunez bizitzeko gaitasuna ahal beste sustatzeko eta independentzia indartzeko.**

Herrialde askotan, errehabilitazio-zerbitzuak ez dira behar bestekoak. Afrikako hegoaldeko lau herrialdetako datuek adierazten dute errehabilitazio medikoko zerbitzuak behar zituzten pertsonen % 26 eta 55 artean bakarrik zirela jasotzen zituztenak eta laguntza tresnak behar zituztenei dagokienez (esaterako, gurpil aulkiak, protesiak, audiofonoak), % 17 eta 37 artean soilik zirela eskura zitzaketenak.

8. datua: **Urritasunak dituzten pertsonak komunitate batean bizi daitezke eta bertan parte har dezakete.**

Diru-sarrera altuak dituzten herrialdeetan ere, urritasunak dituzten pertsonen % 20 eta 40 artean beren beharrak ase gabe bizi dira, egunero egiten dituzten jarduerekin lotuta dituzten laguntza-beharrei dagokienez. Estatu Batuetan, pertsona helduen % 70ek beren lagunei eta senideei eskatzen diete beren eguneroko zereginetarako laguntza.

9. datua: **Oztopo urritzaileak gainditu egin daitezke.**

Gobernuek honakoa egin dezakete:

- * zerbitzu orokorren eskuragarritasuna sustatu;
- * urritasunak dituzten pertsonentzako programa espezifikoetan inbertitu;
- * estrategia eta ekintza plan nazionalak garatu;
- * hezkuntza, prestakuntza eta langileriaren kontratazioa hobetu;
- * finantzaketa egokia eskaini;
- * urritasunaren gaineko kontzientzia eta ulermen publikoa areagotu;
- * datuen ikerketa eta bilketa indartu; eta
- * urritasunak dituzten pertsonen politiketan eta programetan parte hartzea bermatu.

10. datua: ***Urritasunak dituzten Pertsonen Eskubideei buruzko Hitzarmenaren* helburua da urritasunak dituzten pertsona guztientzat giza eskubideak egia bihurtzen direla sustatzea, babestea eta ziurtatzea.**

Orain arte, gutxi gorabehera 150 herrialdek eta eskualdeko integrazio erakundek sinatu dute Hitzarmena, eta 100ek berretsi egin dute. OMEk eta Munduko Bankuak urritasunari buruz egin duten txostenak osasuna hobetzea eta urritasunak dituzten pertsonen ongizatea ziurtatzeko eskuragarri dauden proba zientifikorik onenak ematen ditu.

3. ERANSKINA:

“HEZKUNTZARAKO ESKUBIDEAREN TABUA” TXARTELAK

<div><div>Hitza: DERRIGORREZKOA</div><div><div>Tabu</div><div>hitzak:</div><div><ul style="list-style-type: none"> * Behar(tu) * Nahitaezkoa * Boluntarioa </div></div><div><div>Deskripzioa:</div><div>Hezkuntza ez da hautazkoa, ezta gurasoen edo arduradunen erabaki bat ere, gizabanakoen eskubide bat da, eta Estatuen betebeharrak.</div></div></div>	<div><div>Hitza: DOAKOA</div><div><div>Tabu</div><div>hitzak:</div><div><ul style="list-style-type: none"> * Ordaindu * Garestia * Debaldekoa </div></div><div><div>Deskripzioa:</div><div>Estatuen politika publikoek estrategiak garatu ahalko dituzte hezkuntza doakoa izan dadin (oinarrizko hezkuntza, behintzat).</div></div></div>	<div><div>Hitza: BERDINTASUNA</div><div><div>Tabu</div><div>hitzak:</div><div><ul style="list-style-type: none"> * Diskriminazioa * Desberdintasuna * Ekitatea </div></div><div><div>Deskripzioa:</div><div>Pertsona guztiek izan behar dute hezkuntza jasotzeko aukera, beren arraza, hizkuntza, erlijioa, iritzi politikoa, nazionalitatea, jaiotza edo edozein estatus kontuan izan gabe.</div></div></div>
<div><div>Hitza: KALITATEA</div><div><div>Tabu</div><div>hitzak:</div><div><ul style="list-style-type: none"> * Ona * Txarra * Ehuna </div></div><div><div>Deskripzioa:</div><div>Edukiek gutxieneko batzuk bete behar dituzte, eta era berean, irakasleek kualifikazio egokia izan behar dute. Irakasleek prestatuta egon behar dute, eta soldata egokia jaso behar dute. Komunitateak eskolan esku hartu behar du guraso elkarteak osatuz.</div></div></div>	<div><div>Hitza: IRISGARRIA</div><div><div>Tabu</div><div>hitzak:</div><div><ul style="list-style-type: none"> * Urritasuna * Iritsi * Ahal </div></div><div><div>Deskripzioa:</div><div>Ikuspuntu fisikotik, hezkuntzak irisgarria izan behar du, hau da, beharrezkoa da distantzia seguru bat oinez edo garraio publikoan eginez eskolara iritsi ahal izatea. Errefuxiatuen kasuan, eskolak errefuxiatu esparruetan egon daitezke edo urruneko hezkuntza programak egon daitezke. Eskolek ez dute inoiz eta inola ere izan behar eraso militarren helburu, eta eskolen kontrako edozein eraso jotzen da gerrako krimenez.</div></div></div>	<div><div>Hitza: ESKURAGARRIA</div><div><div>Tabu</div><div>hitzak:</div><div><ul style="list-style-type: none"> * Eskuraezin * Eskuratu * Erabili </div></div><div><div>Deskripzioa:</div><div>Ume guztiek izan behar dute lehen hezkuntzako ziklo bat burutzeko aukera, eta doakoa izan behar du, eta hurrengo mailak ikasten jarraitzeko aukera izan behar dute. Gobernu guztiek ziurtatu behar dute, eskolak eskuragarri daudela bermatuz. Larrialdi egoeretan, eskubide hori ez da eteten.</div></div></div>

Hitza: EGOKITUA

- Tabu**   * Moldatu
hitzak: * Doitu
              * Malgua

Deskripzioa:

Irakasten denak ikasleen egoeraren eta beren etorkizuneko beharren arabera izan behar du. Hezkuntza sistemak malgua izan behar du eta adingabeen interesetara egokituta egon behar du. Hezkuntzak, besteak beste, giza eskubideen errespetua, gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna eta tolerantzia eta bakea sustatu behar ditu.

Hitza: DAKAR

- Tabu**   * Paris
hitzak: * Autoa
              * Lasterketa

Deskripzioa:

Dakarreko Ekintza Esparruaren 2. konpromisoan ezartzen da herrialdeetako gobernuak konpromisoa hartzen dutela 2015a baino lehen ume guztiek eta bereziki neskek eta egoerarik zailenetan dauden kolektiboek derrigorrezko eta doako lehen hezkuntza jaso dezatela ziurtatzeko. Eta, era berean, gazteen eta helduen ikasketa beharrak babesten ditu.

Hitza: TXOSTENA

- Tabu**   * Azaldu
hitzak: * Dosierra
              * Ikerketa

Deskripzioa:

Guztiontzako Hezkuntzaren (GH) munduko egoerari buruzko lehenengo Jarraipen Txostena 2002an argitaratu zen. GHren garapen-indizeak erakusten duen bezala, 129 herrialdeetik 51k bakarrik lortu dituzte lau helbururik kuantifikagarrienak: lehen hezkuntzaren unibertsalizazioa, helduen alfabetizazioa, sexuen arteko paritatea eta hezkuntzaren kalitatea.

Hitza: BILTZARRA

- Tabu**   * Bilera
hitzak: * Ekitaldia
              * Asanblada

Deskripzioa:

Hezkuntzak pobreziaaren kontrako borrokan duen paper erabakigarria Guztiontzako Hezkuntzaren Lehenengo Biltzarrean balioetsi zen lehenengoz, Jomtien-en (Tailandia), 1990ean. Herrialde parte-hartzaileek Biltzar horretan hartu zituzten konpromisoak ez ziren bete, baina harrezkero hainbat biltzar eta foro egin dira guztiontzako hezkuntzarako eskubidea bermatzeko eta betetzeko.

Hitza: INSTRUMENTUAK

- Tabu**   * Tresnak
hitzak: * Musika
              * Orkestra

Deskripzioa:

Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalaren ondoren, indar juridikoa duten eskubideen nazioarteko itunak sinatu ziren. Hala nola Eskubide Zibil eta Politikoen Nazioarteko Ituna; Eskubide Ekonomikoen, Sozialen eta Kulturalen Nazioarteko Ituna eta Umeen Eskubideen Ituna. Instrumentu horiek lege indarra dute berretsi dituzten herrialdeentzat.

Hitza: ESKUBIDEA

- Tabu**   * Giza
hitzak: * Esku
              * Bide

Deskripzioa:

Giza eskubideak gizakiek berez dituzten eskubideak dira, haien nazionalitatea, bizilekua, sexua, jatorri nazionala edo etnikoa, kolorea, erlijioa, hizkuntza edo beste edozein baldintza kontuan hartu gabe. Guztiok ditugu giza eskubide berak, inolako bereizketarik egin gabe. Eskubide hauek elkarrekin erlazionatuta daude, elkarren menpe daude eta ezin dira zatitu.

4. ERANSKINA:

HEZKUNTZARAKO ESKUBIDEA GUZTIONTZAT

1. EGOKITZAPENA ..... 12 URTETIK 15ERA.

- **Kamaal. 14 urteko mutil bat.** Bere gurasoekin bizi da Orissan, eskola dagoen hirian bertan. Familiak negozio xume bat du: hiriko azokan nekazaritza-produktuak saltzen ditu.
- **Rifan. 12 urteko mutil bat.** Orissako auzo pobreen eremuan (slum) bizi da. Bere familia immigrantea da, eta egoera irregularrean dago. Iaz iritsi ziren Bangladesh-etik, eta Indian modu irregularrean bizi diren 15 milioi bangladeshtarretako bat da.
- **Salim-ek 13 urte ditu.** Bere gurasoek ez dute lan egonkorrik. Hiriko zabortegetan bilatzen aritzen dira, eta beti aurkitzen dute saltzeko edo trukatzeko moduan dagoen zerbitu.
- **Liam** (txineraz “zume dotorea” esan nahi du) **13 urteko neska txinatar bat da.** Enpresari txinatar ezagun baten alaba da, eta Orissako eskolara doa, bere aitak zuzentzen duen lantegitik hurbilen dagoen eskola delako. Lantegiak ehunka langile ditu, besteak beste, eskolako guraso asko.
- **Shalini. . 14 urteko neska bat da,** eta bere ahizpa bikiarekin batera bizi da alboko herrian. Bere ahizparen izena Rayni da. Beren aitak Liamen familiaren jantzigintza-lantegian egiten du lan, eta beren amak beren hiru neba-arreba gazteagoak eta amona zaintzen ditu. Shalinik begi batean % 60ko ikusmen defizita du eta bestean ikusmen guztia galdu zuen txikitari izan zuten gaixotasun biriko baten ondorioz, baina bere gurasoek beti animatu dute ikastera eta ahal bezain autonomia izatera.
- **Rayni, 14 urte ditu.** Shaliniren ahizpa bikia da, eta asko laguntzen dio. Oso harreman estua dute. Bere ametsa ikastea eta mediku bihurtzea da, besteak beste, bere ahizpa bikia itsu utzi zuena bezalako gaixotasunak sendatzeko.
- **Paul 12 urte ditu.** Britainiarra da, Orissako medikuaren semea. Medikua GKE baten bitartez iritsi zen. Paulen aitak beste eskola bat ordaindu ahalko lukeen arren, Paulek Indiako errealitatea ezagutzea nahi du.
- **Samir 15 urte ditu.** Bere erlijioa musulmana da, bere familia osoarena bezala (Indiako erlijio ugarietako bat da).
- **Soraz 13 urte ditu.** Alboko herrian bizi da eta bere familia maila ertainekoa da.
- **Jamal. 12 urteko mutil bat da.** Herriko maisuaren semea da, eta eskolak prestatzen laguntzen dio. Askok gustatuko litzaioke ikastea eta bere aita bezala irakasle bihurtzea.

2. EGOKITZAPENA ..... 16 URTETIK AURRERA.

- **Podma, 16 urteko neska bat da.** Eskolatik 30 km-ra bizi da, bere amarekin eta hiru neba-arreba txikiekin. Bere familiak arazo ekonomikoak ditu eta nekez iristen dira hilaren amaierara.
- **Maya, 16 urteko neska bat da.** Ezin izaten da beti joan eskolara, aitzak azokan duen saltokian lan egin behar izaten duelako. Aitzak hiesa du, eta behar duen tratamendua jasotzen duen arren, batzuetan ahul samar egoten da eta bere burua zaindu behar izaten du. Bere amak ere jantzigintza-lantegian egiten du lan. Gogor ahalegintzen da bere alabak bere seme nagusiak bezala ikasten jarrai dezan. Mayaren neba nagusiak 2 urte daramatza Bonbain ikasten, call center batean lan egiten duen bitartean.
- **Robert 17 urte ditu.** Britainiarra da, Orissako medikuaren semea. Medikua GKE baten bitartez iritsi zen. Bere aitzak beste eskola bat ordaindu ahalko lukeen arren, Robertek Indiako errealitatea ezagutzea nahi du.
- **Ámbar. 17 urteko neska bat da** Kondh etniakoa (etnia hori ezaguna da belar sendagarrien gainean duten ezagutzagatik eta beren metalezko bitxiengatik). Podmaren neba nagusiarekin ezkonduko da. Podma eta bera lagun minak dira, baita haien familiak ere.
- **Joseph 17 urte ditu.** Beti kostatu izan zaio asko beste neska-mutilekin harremanak izatea. Duela gutxi egin zioten azterketa mediko batean, nahasmendu autista bat diagnostikatu zioten.
- **Son Kodira 15 urteko neska bat da** Adimen koziante altua du eta bi hanketan duen mugikortasun arazo batengatik, ezin da bakarrik mugitu.
- **Saira 16 urte ditu.** Alboko herrian bizi da eta bere familia maila ertainekoa da. 4 neba ditu, eta guztiek ikasi dute adin-nagusitasunera iritsi diren arte. Emakumea denez, badaki bere familiak beste plan batzuk dituela berarentzat.
- **Jamal. 17 urteko mutil bat da.** Herriko maisuaren semea da, eta eskolak prestatzen laguntzen dio. Askok gustatuko litzaioke ikastea eta bere aita bezala irakasle bihurtzea.

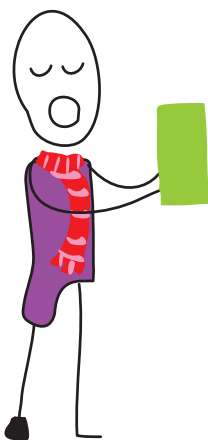
Gehiago jakiteko:

Indiak 1.095 milioi biztanle ditu, eta hainbat erlijio eta sinesmen desberdinetakoak dira. Garrantzitsuenak honakoak dira:

- * **Hinduismoa:** Erlijiorik hedatuena da, eta biztanleen % 82 dira hinduak.
- * **Islama:** Gutxi gorabehera Indiako biztanleen % 13 dira musulmanak, hau da, 150 milioi pertsona.
- * **Kristautasuna:** Gutxi gorabehera Indiako biztanleriaren % 2,5 dira kristauak, hau da, 26 milioi pertsona inguru.
- * **Sikhismoa (edo sijismoa):** Indian 20 bat milioi sikh daude, biztanleria osoaren % 2, alegia.
- * **Budismoa:** 8 milioi pertsona baino gehiago dira budistak Indian; beraz, Indiaren % 1, gutxi gorabehera.
- * **Jainismoa:** Jainistak indiarren % 0,5 inguru dira, 5 milioi pertsona, hain zuzen.

<http://www.lasociedadgeografica.com/blog/mitologia-y-religion/las-religiones-en-india-sociedad-geografica-de-las-indias/>

<http://www.embassyindia.es/IndianEmbassy/IndianEmbassy/Resources/documents/magazine/revista01.pdf>

Biztanleriaren dibertsitateari eta tribuei buruz:

Indiako Konstituzioak ofizialki 645 tribu onartzen ditu, eta Orissan tribu horietako 60 baino gehiago bizi dira, guztiak eremuko biztanle aurrearioen ondorengoak.

Oraindik asko Estatuko barrualde urruneko mendi eta basoetan bizi dira, eta ia ez dute kanpoko eraginik jaso. Saorak nekazariak dira eta beren etxe pintatuek ate ederrak eta ateburu zizelkatuak dauzkate. Kondh tribua da tribu nagusia. Giza sakrifizioak egin ohi zituen lurraren emankortasuna ziurtatzeko, harik eta XIX. mendearen erdialdean britainiarrek tradizio hori desagerrarazi zuten arte.

Kondh etniako pertsonak ezagunak dira belar sendagarrien gainean duten ezagutzagatik eta beren metalezko bitxiengatik. Indian beste tribu asko daude, eskualdeen arabera banatuta: aimol, angami, andh y raghu; asur, baiga, bagata, banjara, barda, baki, bhil, bodo, chenchu edo chenchwar, chakma, gadaba, gaddi, gong, goudi, kammara, kanivan, kuki, koli, kunbi, lalung, meda, mizo, mikir, munda, naga, paliyan, panikan, pao, pawl, rabha, rabari, ronja, savara, santal, shippis, siddi, thoti, toda, ulladan, valmiki, warli, yenadis, yerukulas, zou, etab.